

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

ŠVIETIMO,
MOKSLO
IR SPORTO
MINISTERIJA

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

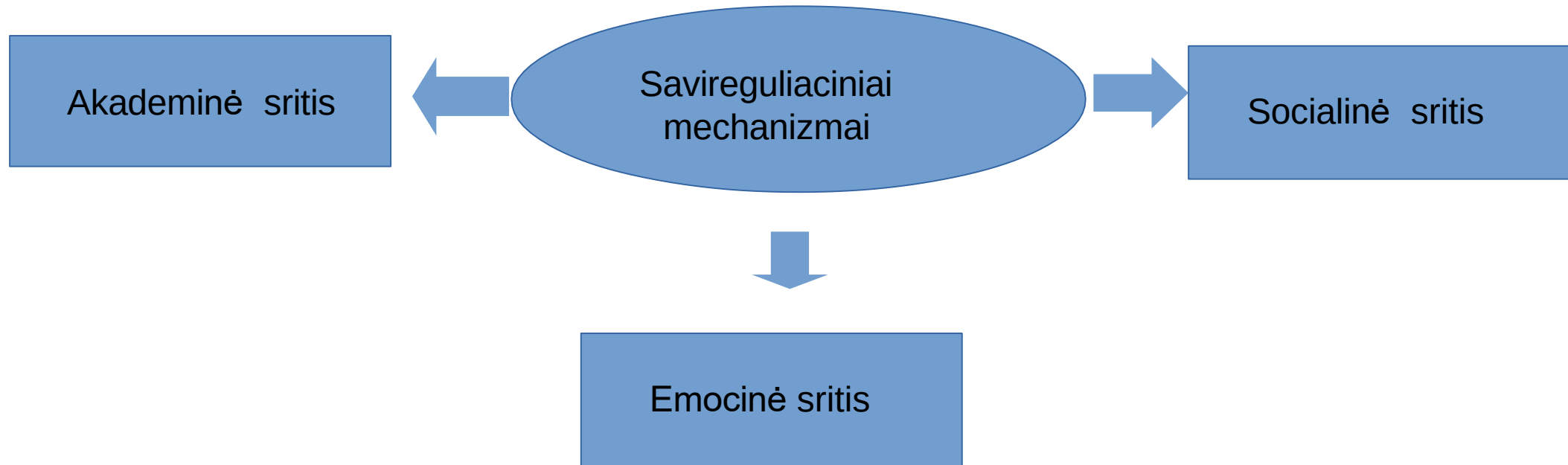
Projektas “Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas”

VAIKO RAIDA

Lauryna Rakickienė
2020 m. spalio 20 d.

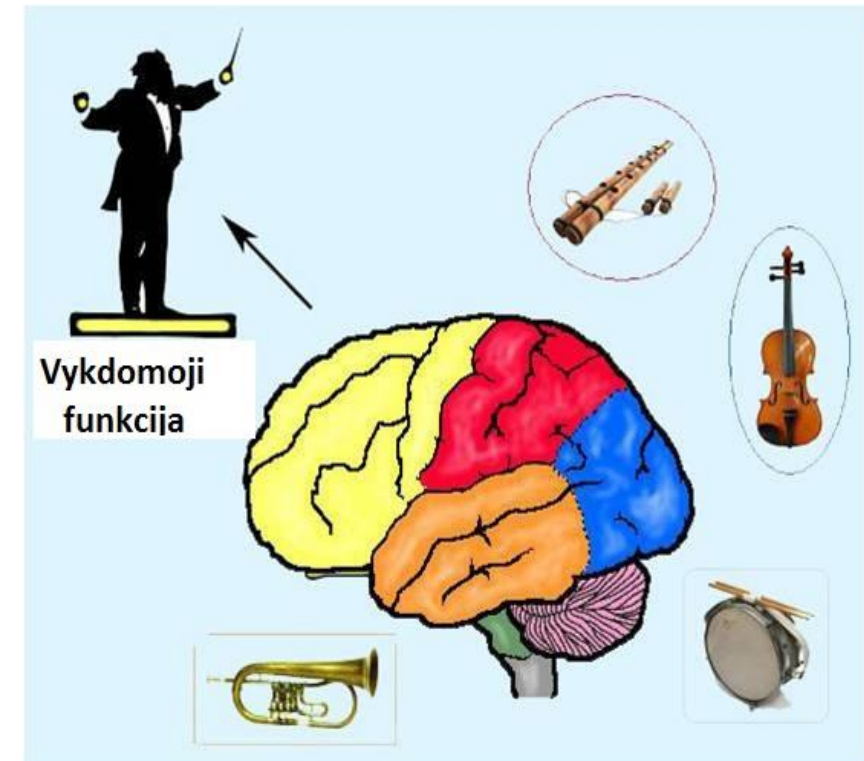

Integralus brandumo mokyklai modelis (C. Blair):

Vykdomosios funkcijos

- Pažintinis savireguliacijos įgūdžių pagrindas – rinkinys pažintinių gebėjimų, suteikiančių veiklai kryptį ir leidžiančių tikslingai siekti išsikeltų tikslų.
- Nuo seno siejamos su priešakaktine smegenų žieve
- Sparčiausia raida – 6-7 metų

Suaugęs: „Nupiešk man begemotą“

Penkiametis:

Septynmetis:

„Nemoku“

6 metai

Socioemocinė raida

- Inicatyva veiklai ir pati veikla svarbesni už veiklos rezultatą.
- Svarbiausia veikla – žaidimas, išlieka ypatingai didelė laisvo (vaidmeninio) žaidimo reikšmė.
- Svarbi įvairios fizinės veiklos galimybė (natūralus judėjimas žaidžiant ir tyrinėjant aplinką).
- Emocijų, elgesio, dėmesio reguliacijos gebėjimai sparčiai vystosi.
- Būdingos stipriau išreikštos baimės, gali labiau nerimauti, išgyventi kaltę.

6 metai

Pažintinė raida

- Geba nusakyti ir palyginti daiktų kiekį, grupuoja objektus pagal jų savybes (dydį, spalvą, formą ir kt.) ar atliekamą funkciją, geba išrikiuoti objektus iš eilės pagal tam tikrą savybę.
- Suvokia logines veiksmų sekas, priežasties – pasekmės ryšius.
- Suvokia laiko trukmę, teisingai vartoja laiko sąvokas (rytoj, vakar, po savaitės).
- Geba sklandžiai papasakoti apie savo patirtus įvykius (kur buvo, ką matė ir pan.), atpasakoti girdėtą istoriją. Įdėmiai klausosi pasakojamos istorijos, skaitomos knygos.
- Sparčiai vystosi vizualinės-motorinės integracijos gebėjimai, geba kopijuoti figūras, užrašyti pavienes raides, tiksliai kirpti žirkklėmis.
- Pradedą susieti kalbos garsus su jų simboliais. Gerėja kalbos garsų analizės ir sintezės gebėjimai, fonologinės sekos suvokimas (atpažinimas ir atgaminimas) reikalingi sėkmingam skaitymui ir rašymui. .

7-8 metai

Socioemocinė raida

- Savigarba paremta savo kompetencijos patyrimu, sveikai savasties raidai ypatingai svarbi sėkmės galimybė.
- Konstruodamas savo aš-vaizdą lygina save su bendraamžiais.
- Atpažįsta, geba įvardinti savo ir aplinkinių emocijas.
- Emocijų, elgesio regulacija daug geresnė nei ikimokykliniame amžiuje.
- Suvokia kito asmens požiūrį, geba priimti, jog jis gali būti kitoks.
- Pasikliauja autoritetais, santykis su mokytoju ypatingai svarbus.
- Noriai prisiima naujas atsakomybes, džiaugiasi savo didėjančiu savarankiškumu.

7-8 metai

Pažintinė raida

- Mąstymas stipriai priklausomas nuo konkretaus patyrimo.
- Žinias ir įgūdžius taiko analogiškoje situacijoje.
- Pradedama planuoti, stebėti ir vertinti savo veiklą ir jos rezultatus.
- Gerėja sąvokinis mąstymas, itin sparčiai plečiasi žodynas.
- Gerėja kalbos garsų analizės ir sintezės gebėjimai, sekos suvokimas.
- Įvyksta vizualinės-motorinės integracijos raidos šuolis.
- Geba nepertraukiamai sutelkti dėmesį vienai veiklai iki 15 minučių.

9-10 metų

Socioemocinė raida

- Aš-vaizdo pokyčiai: pasakodami apie save pabrėžia psichologines dimensijas (savybes, bruožus, emocijas).
- Plėtėja emocinis žodynas.
- Toliau gerėja emocijų reguliacija, naudoja nebe tik į situaciją, bet ir į jos vertinimą nukreiptas (kognityvines) strategijas susidoroti su nemaloniais jausmais.

9-10 metų

Pažintinė raida

- Įgytas žinias perkelia į kitą situaciją.
- Mąsto pagal analogiją, supranta perkeltinę reikšmę.
- Neapmąsto viso galimo problemos sprendimo lauko.
- Atlieka „eksperimentus“ neturėdami hipotezių.
- Veikliosios atminties apimtis išsiplečia iki suaugusiojo lygio.
- Pradedama savarankiškai taikyti informacijos organizavimo, grupavimo, pertvarkymo strategijas siekdami geriau įsiminti informaciją.
- Geba sutelkti dėmesį vienai veiklai iki valandos, jei ji nėra monotoniška ir nereikalauja nuolatinio įtempto mąstymo.

11-12 metų

Socioemocinė raida

- Geba suvokti socialinių grupių požiūrį, apmąstyti situacijas iš skirtingų socialinių, kultūrinių perspektyvų.
- Formuoja nuostatas įvairių socialinių grupių ir institucijų atžvilgiu.
- Gilėja savo kūno suvokimas, formuojasi požiūris į savo kūną bei jo išvaizdą, analizuojamos susijusios patirtys.

11-12 metų

Pažintinė raida

- Mąstymas mažai priklausomas nuo konkretaus patyrimo.
- Geba kelti ir tikrinti hipotezes. Sistemingai tikrina visas galimas problemos sprendimo alternatyvas.
- Vystosi gebėjimas analizuoti išvadų darymo logiką.

13-14 metų

Socioemocinė raida

- Bendraamžių pritarimas, priklausymas grupei, statuso ir įvaizdžio klausimai darosi itin svarbūs.
- Siekia autonomijos, atmeta suaugusiųjų požiūrį, kvestionuoja autoritetus.
- Darosi labiau kritiškai sau ir aplinkiniams.
- Pažengę metakognityviniai gebėjimai leidžia aktyviai konstruoti savo religinę, etinę sampratą, rūpintis globaliomis visuomenės problemomis.

13-14 metų

Pažintinė raida

- Geba atlikti mintinius veiksmus su abstrakčiomis idėjomis, hipotetiniais procesais ir pan.
- Gerai suvokia, geba paaiškinti abstrakčias sąvokas.
- Geba spręsti hipotetines problemas, net jei jos prieštarauja jo pasaulio suvokimui.
- Geba padaryti teisingą loginę išvadą iš turimų prielaidų, net kai ji prieštarauja jo empiriniam patyrimui.
- Suaugusiojo lygį pasiekia kognityvioji kontrolė.
- Išvystyto analitinio mąstymo ir kognityviosios kontrolės dėka geba efektyviai reguliuoti užduočių atlikimą.

15-16 metų

Socioemocinė raida

- Aktyviai formuoja savo tapatumą išbandydami skirtingus vaidmenis, sekdami įvairiais tapatumo modeliais, prisijungdami prie įvairių grupių.
- Aš-vaizdas dar labiau išlėčiamas ir apima nuostatas, ketinimus, įsitikinimus, vaidmenis ir vertybes.
- Būdingas rizikingas elgesys, linkę siekti greitai pasiekiamo malonumo neatsižvelgiant į galimas pasekmes.

15-16 metų

Pažintinė raida

- Spręsdami problemas geba remtis abstrakčiu sąvokiniu mąstymu, konstruoja sudėtingas abstrakčių sąvokų sistemas.
- Samprotauja apie idealus, tobulybę. Apmąsto alternatyvias visuomenines, religines, moralines sistemas.
- Aktyviai reflektuoja savo mąstymą, vertybes, įsitikinimus. Būdiga introspekcija, savianalizė.

17-18 metų

Socioemocinė raida

- Siekia sukurti artimą, rūpesčiu ir abipusiu pasitikėjimų pagrįstą ryšį su kitu žmogumi.
- Mažėja konformizmas bendraamžių grupėje.
- Lūkesčiai savo paties ir aplinkinių atžvilgiu tampa labiau realistiški.
- Gali būti neapsisprendę dėl savo pasirenkamo profesinio tapatumo

17-18 metų

Pažintinė raida

- Pažintinės kompetencijos pasiekia suaugusiojo lygį.
- Informacijos apdorojimo gebėjimai, dėmesio gebėjimai, psichinis lankstumas bei veikliosios atminties atnaujinimas - pike.
- Plečiantis patirčiai, gilėja supratimas, kad realybė yra sudėtinga, prieštaringa ir paradoksali, kad daugeliui klausimų nėra vieno teisingo atsakymo.

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

ŠVIETIMO,
MOKSLO
IR SPORTO
MINISTERIJA

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

Kviečiu susisiekti:

Lauryna Rakickienė

Vilniaus universitetas,

Psichologijos institutas

el.p. lauryna.rakickiene@fsf.vu.lt